

Protokoll vid pleniföredragning

Lagberedningen

Lag 7

Närvarande

VT - HJ - TE - AH-J - AH - FK - AR -CW

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Veronica Thörnroos

Föredragande

Minister

Annika Hambrudd

Protokollförare

Lagberedare

Lotta Wickström

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 12

Förslag till ny landskapsförordning om barnomsorg och grundskola

ÅLR 2020/4416

Landskapsregeringen beslöt att förordningen ska träda i kraft den 1 januari 2021 samt att den ska utfärdas och publiceras i ÅFS.
Bilaga: förordningen

Nr 99

LANDSKAPSFÖRORDNING om barnomsorg och grundskola

Utfärdad i Mariehamn den 8 oktober 2020

Med stöd av 6, 7, 16, 22, 23, 24, 25, 49, 50, 53 och 54 §§ i del III, 4 och 5 §§ i del V samt 3 och 4 §§ i del VI i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola föreskrivs:

1 kap. Arbets tid och undervisning

1 § Timfördelning

Den tid som används för grundskoleutbildning fördelas mellan undervisning i olika ämnen som följer:

ÄMNESGRUPPER OCH LÄROÄMNET	MINIMIALTAL ÅRSVECKOTIMMAR		
	ÅK 1-6	ÅK 7-9	TOTALT ÅK 1-9
Svenska/svenska som andraspråk	34	9	41
Matematik	24	10	34
Miljö och naturkunskap	18	17	35
Omgivningskunskap	11		11
Biologi och geografi	4	8	12
Fysik och kemi	2	6	8
Hälsokunskap	1	3	4
Samhällsorientering	10	11	21
Religions- och livsåskådningskunskap	6	3	9
Historia	3	4	7
Samhällskunskap	1	4	5
Konst- och färdighetsämnen	42	19	61
Musik	6	2	8
Bildkonst	6	2	8
Slöjd	8	3	11
Idrott	12	6	18
Hemkunskap		3	3
Engelska (A1)	8	7	15
Elevhandledning		2	2
TOTALT GEMENSAMMA LÄROÄMNET	136	75	211
VALFRIA LÄROÄMNET /TILLVALSÄMNET	4	11	15
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (A2)	4	9	13
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (B1)		6	6
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (B2)		4	4
SAMMANLAGD UNDERVISNING minimi- och maximiantal årsveckotimmar	136- 146/150	86-90/96	222-236/246

2 §

Elevernas arbetsmängd

I årskurserna 1 och 2 får elevens arbetsdag omfatta högst fem lektioner och under de övriga årskurserna högst sju lektioner. En skolarbetsdag ska bestå av minst fyra lektioner med undantag för terminens första och sista arbetsdag samt situationer där praktiska arrangemang kräver det.

Om avvikande undervisningsarrangemang kräver det kan elevens arbetsdag i årskurs 7–9 tillfälligt vara längre än vad som bestäms i 1 mom.

Grundskoleutbildning ges under 20-21 veckotimmar i årskurserna 1-2, 23-25 veckotimmar i årskurserna 3-4, 25-27 veckotimmar i årskurserna 5-6 och 28-30 veckotimmar i årskurserna 7-9. För elever som läser ett valfritt språk kan timantalet utökas med 2 veckotimmar per årskurs.

3 §

Förberedande undervisning

Kommunen ska ordna förberedande undervisning för nyanlända elever i läropliktsåldern som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig grundskoleundervisning på svenska. Med en nyanländ elev avses en elev som har flyttat till Åland och har ett annat modersmål än svenska.

Syftet med den förberedande undervisningen är att eleven ska få förutsättningar att klara av att följa allmänundervisningen. I den förberedande undervisningen studerar den nyanlända eleven svenska och vissa läroämnen enligt ett individuellt uppjort studieprogram som beaktar elevens tidigare kunskaper.

Förberedande undervisning kan ordnas genom samarbete mellan skolor och kommuner. I undantagsfall kan undervisningen ordnas i redan befintliga undervisningsgrupper inom allmänundervisningen. Det fortsatta stödet efter avslutad förberedande undervisning omfattar ämnesstöd i svenska och svenska som andraspråk.

En nyanländ elev har rätt att få förberedande undervisning under minst två (c. 25 veckotimmar) och högst fyra terminer. Den som deltar i undervisningen har rätt att flytta över till grundskolans allmänna undervisning innan två terminer har gått om eleven har kunskaper och förutsättningar för det. Förflyttningen till allmänundervisningen kan ske stegvis på det sätt som bäst gynnar elevens lärande. Eleven placeras i den årskurs där eleven har förutsättningar för studieframgång, oberoende av åldersgrupp.

Elevens utveckling och lärande ska utvärderas genom samtal och mångsidiga uppgifter. Efter avslutad förberedande undervisning ges ett individuellt omdöme där elevens språkutveckling och kunskaper utvärderas utgående från det individuella studieprogrammet. Om elevens tidigare kunskaper möjliggör att eleven kan tillgodogöra sig något eller några ämnen på den nivå som läroplanen anger ska eleven få bli bedömd i dessa ämnen.

Den förberedande undervisningens innehåll och det individuella studieprogrammet beskrivs närmare i grundskolans läroplan.

4 §

Distansundervisning för läropliktiga

Vid distansundervisning ska det finnas en ansvarig lärare vid den mottagande skolan. Utgående från elevens och gruppens behov ska handledning och övervakning ske enligt samma principer som i andra undervisningssituationer. Den undervisande läraren ansvarar för bedömningen.

En grundskola kan anställa en lärare som ger distansundervisning utan att läraren befinner sig på Åland.

2 kap.**Stöd för lärande och skolgång**

5 §

Träningsundervisning

En elev som fullgör sin läroplikt inom träningsundervisningen blir läropliktig vid sex års ålder och kan välja att delta i förundervisning inom träningsundervisningen eller inom barnomsorgen det år läroplikten börjar.

Träningsundervisning innebär mångprofessionellt stöd på heltid. Träningsundervisningen följer i den mån det är möjligt grundskolans läroplan och ger undervisning i grundskolans ämnen anpassat efter elevens nivå. Undervisningen för elever med grav intellektuell funktionsnedsättning ordnas så att den är indelad i verksamhetsområden istället för i läroämnen.

6 §

Åtgärdsprogram och individuell plan

Ett åtgärdsprogram och en individuell plan är en beskrivning av vilket stöd för lärande och skolgång som eleven behöver och planen ska göras upp i samråd med eleven och vårdnadshavarna.

Åtgärdsprogrammet sammanställs av klassläraren eller klassföreståndaren i samarbete med berörda ämneslärare och speciallärare efter att den pedagogiska bedömningen gjorts.

Den individuella planen sammanställs av specialläraren i samarbete med de ansvariga lärarna efter att den pedagogiska utredningen gjorts.

7 §

Undervisning i särskilda situationer

Undervisning i särskilda situationer är en individuell undervisning som anpassas helt och hållet efter elevens behov och förutsättningar. Undervisningen beskrivs i ett åtgärdsprogram som görs upp av den ansvariga läraren tillsammans med berörda lärare och personal inom barn- och elevhälsan. Åtgärdsprogrammet ska innehålla en plan över hur eleven ska återgå till allmänundervisningen.

8 §

Flexibel undervisningsform

Den flexibla undervisningsformen är i första hand avsedd för elever i årskurs 7 - 9. Inom den flexibla undervisningsformen ordnas undervisningen som närundervisning i skolan och handledda studier på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Eleverna ska ges uppgifter i enlighet med grundskolans lärokurser och ges möjlighet att visa sina kunskaper i alla ämnen. Skoldagens längd samt tidpunkten för start och slut kan avvika från det som bestäms i 2 §.

Flexibel undervisningsform förutsätter beslut om specialpedagogiskt stöd. Det åtgärdsprogram för elevens lärande som ska tas fram för en elev med flexibel undervisningsform ska även beskriva speciella omständigheter i den flexibla undervisningsformen för eleven, såsom att undervisningen ordnas i lärmiljöer utanför skolan.

En elev som får sin undervisning i en flexibel undervisningsform ska bedömas i grundskolans alla ämnen av undervisande lärare.

En elev som får sin undervisning i en flexibel undervisningsform har rätt till lagstadgat stöd för lärande och skolgång, handledning och elevhälsa.

3 kap.

Elevbedömning

9 §

Elevbedömning

Bedömningen av lärande och arbete ska alltid utgå från de mål och kunskapskriterier som fastställs i läroplanen. Bedömningen av ansvar och samarbete ska grunda sig på kriterier formulerade i skolans trivselstadga.

Bedömningen ska göras som verbal bedömning för eleverna i årskurserna 1–2 samt som tillägg till sifferbedömning för elever med anpassad lärokurs och i träningsundervisningen. Verbal bedömning kan även ges i alla årskurser som tillägg till sifferbetyg förutom vid slutbedömningen i avgångsbetyget. Till elever med annat modersmål än svenska kan verbal bedömning ges i alla årskurser förutom vid slutbedömningen.

Vid sifferbedömning används skalan 4-10. Vitsordet 5 anger svaga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga samt 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. En underkänd prestation anges med vitsordet 4.

10 §

Betyg

Den verbala bedömningen ges som ett skriftligt omdöme i ett särskilt formulär. I den verbala bedömningen utvärderas elevens kunskaper, färdigheter och utveckling samt ansvar och samarbete. Elevens personlighet ska inte kommenteras.

I årskurserna 1-2 bedöms elevens kunskaper och färdigheter, samt elevens ansvar och samarbete, verbalt. Omdömen om elevens kunskaper och utveckling inom olika läroämnena ska grunda sig på kriterier för goda kunskaper som finns formulerade i läroplanen. I årskurserna 3-9 bedöms elevens kunskaper och färdigheter med vitsorden 4-10. Elevens ansvar och samarbete bedöms verbalt vid sidan om skalan. För elever i grundskoleutbildning för andra än läropliktiga bedöms läskunnighetsskedet och inledningsskedet verbalt och slutskedet enligt skalan 4-10.

I läsårsbetyget ska en bedömning av elevens prestationer under hela läs-året framgå. Här anges även om eleven flyttas upp från årskursen eller stannar kvar på årskursen. I mellanbetyget framgår endast vilka kunskaper och färdigheter eleven visat under den perioden. I årskurs 9 ges ett avgångsbetyg med en slutbedömning där både tidigare prestationer i årskurserna 7-9 och elevens kunskapsnivå vid slutskedet av lärokursen ska ligga som grund för slutvitsordet.

För en elev som fått mångprofessionellt stöd och följt en eller flera anpassade lärokurser ska de anpassade ämnena markeras med en asterisk i betyget och ett verbalt omdöme ska tillfogas det anpassade läroämnet. En beskrivning av lärokursen och bedömningskriterierna bifogas till betyget.

Skolans föreståndare/rektorer och elevens klasslärare/klassföreståndare ska underteckna betygen. Elevens

vårdnadshavare ska bekräfta att de tagit del av bedömningen och betygsuppgifterna. Uppgifter om tidpunkter då betygen ska utfärdas och sättet för hur de ska tillställas eleverna och deras vårdnadshavare ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Rätt att utfärda avgångsbetyg har den som har rätt att bedriva grundskoleundervisning med stöd av 8 § i del I i landskapslagen om barnomsorg och grundskola.

11 §

Höjning av vitsord

En elev som har ett avgångsbetyg och som höjt sitt vitsord i ett enskilt ämne ska få ett betyg över det avlagda vitsordet.

En elev som har ett skiljebetyg och som har påvisat tillräckliga kunskaper i grundskolans hela lärokurs ska få ett avgångsbetyg i vilket de ämnen som godkänts av respektive skola framgår.

12 §

Utvärdering av anpassad lärokurs

En elev som genomgått grundskolan och har ett avgångsbetyg som innehåller en eller flera anpassade lärokurser har rätt att få anpassningarna omvärderade under obegränsad tid efter avslutad grundskola.

På speciallärarens begäran ska ämnesläraren inom det läroämnet som ska omvärderas utvärdera om personens kunskaper motsvarar läroplanens kriterier för godkända kunskaper i årskurs 9. Specialläraren ger sedan i samråd med ämnesläraren ett utlåtande om anpassningen ska avlyftas. Beslut om att en anpassning ska avlyftas fattas i enlighet med 20 § 3 mom. i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola av grundskolechefen eller utbildningschefen. Om anpassningen avlyfts utfärdas ett nytt avgångsbetyg. I det nya avgångsbetyget ges det tidigare anpassade ämnet vitsordet 5. Eleven kan därefter välja att höja sitt vitsord i enlighet med bestämmelserna i 11 §.

4 kap.

Behörighetsvillkor

13 §

Definitioner

Med *akademiska poäng* avses studiemeriter i enlighet med det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (European Credit Transfer and Accumulation System). Begreppet akademiska poäng motsvaras i Finland till begreppet studiepoäng och i Sverige av begreppet högskolepoäng.

Med *kompetenspoäng* avses studiemeriter i enlighet med Europaparlamentets och rådets rekommendation 2009/C 155/02 av den 18 juni 2009 om inrättande av ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen (ECVET).

Med *examen på fördjupad nivå* avses en examen som omfattar minst 240 akademiska poäng varav minst 60 akademiska poäng avlagts på fördjupad nivå. Begreppet fördjupad nivå motsvaras i Finland av begreppet högre högskoleexamen och i Sverige av begreppet avancerad nivå.

14 §

Kunskaper i svenska

Den som arbetar som barnomsorgschef, grundskolechef, utbildningschef, rektor, skol- och daghemsföreståndare, klasslärare, lektor, lektor i elevhandledning, specialklasslärare, speciallärare, timplärare, lärare i barnomsorgen, lärare i förundervisningen, socionom i barnomsorgen eller speciallärare i barnomsorgen ska ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska.

Den som inte har svenska som modersmål ska visa sina språkkunskaper på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (FFS 481/2003).

15 §

Barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef

Behörig som barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef är den som har avlagt

1) en examen på fördjupad nivå som omfattar minst 240 akademiska poäng med lämplig inriktning vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola,

2) studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola eller en examen i undervisningsförvaltning som omfattar 15 studiepoäng samt

3) ett godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning.

De behörighetskrav som anges i 1 mom. gäller även en tjänsteman som med stöd av 3 § i del VI i landskapslagen om barnomsorg och grundskola utsetts att helt eller delvis sköta de uppgifter som ankommer på barnomsorgschefen och grundskolechefen.

16 §

Daghemsföreståndare

Behörig som daghemsföreståndare är den som har avlagt

- 1) en examen med pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola som omfattar minst 180 akademiska poäng,
- 2) studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng eller en examen i undervisningsförvaltning som omfattar 15 studiepoäng och
- 3) ett godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och utbildningslagstiftning samt har
- 4) tillräcklig erfarenhet av omsorg och fostran av barn i daghem.

17 §

Lärare i barnomsorgen

Behörig som lärare i barnomsorgen är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en lärarexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 akademiska poäng eller motsvarande äldre examen.

18 §

Lärare i förundervisningen

Behörig för förundervisningsuppgifter i barnomsorgen är den som uppfyller behörighetskraven för lärare i barnomsorgen enligt 17 § eller har avlagt en lärarexamen avsedd för förundervisning vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola som omfattar minst 240 akademiska poäng.

19 §

Socionom i barnomsorgen

Behörig som socionom i barnomsorgen är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en socionomexamen med pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg som omfattar minst 210 akademiska poäng.

20 §

Speciallärare i barnomsorgen

Behörig som speciallärare i barnomsorgen är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

- 1) en lärarexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 210 akademiska poäng och i vilken ingår en studiehelhet om minst 60 akademiska poäng i specialpedagogik eller en motsvarande äldre examen eller
- 2) en lärarexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen och en studiehelhet om minst 60 akademiska poäng i specialpedagogik som avlagts utöver examen.

21 §

Barnskötare inom barnomsorgen och familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem

Behörig som barnskötare inom barnomsorgen och familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem är den som har avlagt en gymnasieexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 kompetenspoäng eller en motsvarande examen.

22 §

Fritidspedagog

Behörig som fritidspedagog är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en examen med pedagogisk inriktning som omfattar minst 180 akademiska poäng eller en motsvarande examen.

23 §

Assistent i barnomsorgen och grundskolan

Behörig som assistent i barnomsorgen och i grundskolan är den som har avlagt en lämplig gymnasieexamen.

24 §

Rektor och skolföreståndare

Behörig som rektor, biträdande rektor och skolföreståndare är den som

- 1) är behörig som lärare i någon av de årskurser som ifrågavarande skola omfattar,
- 2) har avlagt studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng eller en

examen i undervisningsförvaltning som omfattar 15 studiepoäng samt

- 3) har avlagt ett godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning och som
- 4) har tillräcklig erfarenhet av läraruppgifter.

25 §

Klasslärare

Behörig som klasslärare i årskurs 1–6 är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en lärarexamen avsedd för årskurs 1–6 som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen.

26 §

Lektor

Behörig som lektor i ämnesundervisning är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

- 1) en examen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller motsvarande äldre examen,
- 2) minst 60 akademiska poäng i varje undervisningsämne inom ämneslärarexamen eller motsvarande studier samt
- 3) pedagogiska studier för lärare som omfattar minst 60 akademiska poäng.

27 §

Lektor i elevhandledning

Behörig som lektor i elevhandledning är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

- 1) en lärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller motsvarande äldre examen samt
- 2) en studiehelhet om minst 60 akademiska poäng i elevhandledning, som ingår i examen eller som avlagts utöver examen.

28 §

Specialklasslärare

Behörig som specialklasslärare är den som

- 1) uppfyller behörighetskraven för klasslärare enligt 25 § och som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en studiehelhet för speciallärare som omfattar minst 60 akademiska poäng eller
- 2) som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en speciallärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng.

29 §

Speciallärare

Behörig som speciallärare är den som

- 1) uppfyller behörighetskraven som klasslärare eller lektor enligt 25 och 26 §§ och som vid ett universitet eller därmed jämförbar högskola har avlagt en studiehelhet för speciallärare som omfattar minst 60 akademiska poäng eller
- 2) som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en speciallärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen.

30 §

Timlärare

Behörig som timlärare med tillsvidare anställning är den som är behörig för motsvarande tjänst som klasslärare, lektor eller speciallärare.

31 §

Psykolog och kurator i barnomsorgen och grundskolan

Behörig som psykolog är den som har rätt enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) att utöva yrket som legitimerad psykolog.

Behörig som kurator är den som har avlagt en examen med lämplig inriktning inom det sociala området som omfattar minst 180 akademiska poäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola.

32 §

Tidsfrist för att uppfylla vissa behörighetskrav

De behörighetskrav på avlagt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning och på studier i ledarskap och/eller förvaltning som ställs för den som har en tjänst som avses i 15, 16 och 24 §§ ska uppfyllas senast sex månader efter att tjänsteutövningen inletts.

De behörighetskrav som ställs för en tjänst som barnomsorgschef ska uppfyllas inom tre år efter att denna förordning trätt i kraft, för den som då förordningen träder i kraft är anställd för att utföra de uppgifter som ankommer på en barnomsorgschef.

6 kap. Förvaltning

33 §

Utbildningsstadga

I kommunernas utbildningsstadga ska finnas bestämmelser om de allmänna grunderna för barnomsorgens och grundskolans verksamhet. De allmänna grunderna omfattar

- 1) daghemmens placering,
- 2) indelningen i skoldistrikt och skolornas placering,
- 3) uppgiftsbeskrivning för det kommunala organ som ansvarar för barnomsorg och grundskola och för de tjänstemän och arbetstagare som är underställda organet,
- 4) kommunens delegering av beslutanderätt i frågor som gäller barnomsorg och grundskola,
- 5) rutiner för samarbetet mellan barnomsorg och grundskola,
- 6) rutiner för samarbetet mellan kommunens utbildningsverksamhet och berörda instanser och andra kommuners utbildningsverksamhet och aktörer,
- 7) rutiner för ansökning om barnomsorg,
- 8) inskrivning av elever och förverkligande av undervisningen i grundskolan,
- 9) inskrivning av elever och förverkligande av förberedande undervisning,
- 10) anmälan till hemundervisning,
- 11) anmälan till och förverkligande av grundskoleutbildning för andra än läropliktiga,
- 12) ordnandet av skolskjuts och inkvartering,
- 13) en precisering av vilka typer av tjänster som finns i barnomsorgen och i grundskolan,
- 14) barn- och elevhälsans organisation,
- 15) de främmande språk som är valfria läroämnen för eleverna i grundskolan,
- 16) rutiner för elevernas val av valfria läroämnen,
- 17) elevernas rätt till frånvaro från skolgången,
- 18) rutiner för hur barn och elever ska höras i frågor som berör dem,
- 19) kommunens beredskap att vid behov ordna flexibla undervisningsformer och undervisning i särskilda situationer samt
- 20) utvärdering av hemundervisade barn.

7 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

34 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen kräver får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Mariehamn den 8 oktober 2020

VERONICA THÖRNROOS
lantråd

A n n i k a H a m b r u d d
föredragande minister